

הרה"ק מוה"ר ר' נפתלי צבי זצ"ל מראפשיץ

א.

הגאון הקדוש, חכם עדיף מנביא, הרבי ר' נפתלי מראפשיץ זצ"ל, בן הגאון הקדוש מו"ה מנחם מענדלי מלינסק זצ"ל בע"ס, דרכי צדק, חתן הגאון המפורסם מוה"ר מהאמבורג זצ"ל – מלבד שהי' גידולו בקודש אצל אביו הרה"ק מוה"ר מלינסק זצ"ל [על אודות ישיבתו הרוממה והתנהגותו עם תלמידיו ראה בראש ס' דרך יבחר בתולדות הגאון ר' יחזקאל פאנעט זצ"ל רב ור"ם במדינת זיבענדיגען], הי' הרה"ק הרבי ר' נפתלי תלמיד הרבי ר' אלימלך מלינסק והסתופף בצלא דמהימנותא אצל אבות החסידות שבימיו, הרה"ק המגיד מקאזניץ, והרה"ק החוזה מלובלין, והרה"ק הרבי ר' מענדלי מרומנוב זללה"ה, שעליהם אמר הר"ן: „אין קורין „אבות“ החסידות, אלא לשלשה רועים הללו. וכל זמן שאורם זרח ע"פ תבל, לא רצה להיות רועה אבן ישראל, אך לאחר ששקעה שמשם, ובא השמש וזרח השמש, שמשו של הרבי ר' נפתלי ז"ל יצאה מנרתיקה, וזרחה ליראי ה' ולחושבי שמו, ונאספו אליו גם מתלמידי לובלין ותלמידי הרה"ק ר"ם מרומנוב, וכל בני עלי' ויחידי סגלה שבגאליציא המדינה ליהנות מאורו הגדול, ולמען לעשות לנו מושג משפעת חכמתו על תלמידיו המצוינים, יספיק לנו מה שסיפר תלמידו הגאון הקדוש מו"ה שלום ראוענפעלד זצ"ל אבד"ק קאמיניאק – להה"צ הרבי ר' אליעזר זצ"ל מדזיקוב (בן הרה"ק הרבי ר' נפתלי זצ"ל), כי פ"א בהיותו אחר פטירת רבו – הר"ן – בבבלו אצל הגה"ק שר שלום זצ"ל אמר לו בוא ואגלה לפניך סוד נפלא מה שהכינותי לעלמא דקשום, וגילה לו בלחישתו, כי הי' בטוח שהוא סוד שעדיין לא נתגלה לשום אדם בעולם, אבל – כה סיים – מה אומר לכם, העבודה! כי בעת אשר הייתי בראפשיץ פ"א על תב הפסה, ובערב פסח ישבנו אני והה"צ ר' חיים הלברשטאם מרודניק (שהי' אח"כ הגאון הקדוש המפורסם בעל שו"ת „דברי חיים“ מצאנו בבית תבשיל לסייע שם להחסידים לעשות ההכנות להסדר, פתאום הופיע רבנו, ונגש אלינו וסמך את ידיו עלי ועל הר"ת הלברשטאם, ולחש לנו באזנינו הסוד הזה והי' אצלו נדבר פשום מן הדברים שהוא מחדש בכל יום ויום“.

בכל דבריו ובכל ישיחותיו, הי' מיחד „יחורים“, בצירופי שמות, ורמזים בעולמות עליונים, ורק המצוינים שבתלמידיו שכבר נכנסו בפרד"ס אחרי שמלאו כריסם בש"ס ופוסקים, הבינו עומק מחשבותיו וכל עשיותיו, שאין בהם דבר בלא כוונה נפלאה ביחודא עילאה, גם כי לעיני הרואים ולאזני השומעים, ע"פ הרוב ורובא דרובא, היו דיבוריו ועשיותיו בלתי מובנים, ויש אשר איש בער ולא ידע וכסיל ולא יבין, מצאו מקום להתנגד ולדבר עליו סרה.

כאשר יסופר, כי פעם אחת שכח לעול הדלת בשעת ההתבודדות שהי' לו בחדו, ובשעה שהי' מונח על האדן בפישוט ידים ורגלים בתפלה ותחנונים בעד

הרבי ר' נפתלי צבי מראפשיץ ז"ל רצו

קהלו ובעד כ"ל ישראל נפתחה הדרת ואיש מהבעלי בתים שבעירו נכנס לחדרו, ונצטער על זה, כי הלא הבעה"ב יצא לשוק ויספר זאת ברבים מצדקת רבם, והוא ז"ל הלא הי' דרכו בקודש להסתיר מעשיו ועבודתו, ואיך אפשר להסתיר גם דבר זה שלא יתפרסם, חכמתו עמדה לו בעצה נפלאה, התחיל לדבר עם הבעה"ב ושאל אותו על מבוקשו, ואח"כ כאשר רצה ללכת ממנו, אמר לו האם ידעת עד היום כי הנני צדיק כיר"ב? האם ידעו בעלי בתים שבעיר כי הרב דקהלתכם (כי הוא הי' גם רב אבד"ק) הוא קדוש?... הבעה"ב יצא לשוק והתחיל לגנותו ברבים, כי כל מצשיו רק להתפאר ולא לשם שמים, ונעשה ממתנגדיו ומחפזיו - הרה"ק השיג מטרת חפצו במדה מרובה.

עוד בהיותו בלובלין אצל הרה"ק החווה, פעם אחת אמר לו הרבי מלובלין, הלא בתורה לא נאמר "חכם תהי'..." אלא "תמים תהי' עם ה' אלקיך", ע"ז ענה לו הרה"ק הרבי ר' נפתלי ז"ל, אבל לזה צריכים חכמה גדולה להיות חמים עם ה', והלא כבר אמרו חז"ל: הוי ערום ביראה!

לא היתה דעתו נוחה מזה שיספרו "מופתים" ממנו, והי' אומר: שבכל יום הוא משכים בבוקר ויתפלל בעד כ"ל ישראל שלא יאונה להם כל רע ח"ו, כדי שלא יצטרכו לבוא אצלו שיתפלל בעדם, ואם ח"ו יארע להם דבר ירחם השי"ת עליהם ויוציאם מכל צרה עוד טרם יבואו אליו, — כי מלבד שהי' הצנע לכת, וכל מעשיו הקדושים היו בבחי' כבוד ה' הסתר דבר, עוד הי' דברים בנו, כי הי' שונא להזיסידות וההמוניית, להחסידות של ע"ה הבאים רק לעשות למענם אותות ומופתים, ולשנות עבורם סדרי בראשית, הוא הי' חפץ בחסידות המקוריית של הבעש"ט, חסידות של בני עלי' המעטים, להיות מן העולים והזוכים להמעלות ומדרגות שחישב ר' פנחס בן יאיר בשלהי מס' סוטה. מזויזות והידות עד לרוח הקודש, ולתחיית המתים כנ"ל.

בספר "ייטב לב" מהרה"ק מו"ה יקותיאל יהודא טייטעלבוים ז"ל האבד"ק סיגוט, בפ' פנחס כותב בזה"ל: "ועובדא ידענו מאשר ספרו לנו שהי' בימי מחו' האי סבא קדישא הצדיק הקדוש מוהר"נ זצ"ל מראפשיץ באחר מגדולי תלמידיו שרצה לגשת אל אשתו בלי" טבילה, והם לא ידעו כי אינה טהורה, וראה בהקיץ צורת רבו הקדוש ונרתע ושב לאחוריו, ואח"כ נודע הדבר כי רבו רגלי חסידיו ישמור, כעין שמצינו ביוסף שראה דמות דיוקנו של אביו..."

הרה"ק מוהר"ן מראפשיץ זצ"ל אשתעי בלשון חכמה ואמר טרם ירדה נשמתו לעוה"ז הכניסוהו להיכל גדול והראו לו:

א) על כותל א', "לוח" ובו כתוב לאמור: הוי יודע שבעולם שאתה יורד שמה תהי' אכזר כעורב, כמ"ש שחורות כעורב במי אתה מוצא ד"ת במי שמשים עצמו אכזרי על בניו ועל ב"ב כעורב (עירובין כ"ב).

ועל הכותל הב' דבוק, "לוח" בו כתוב לאמור: כל המרחם על הבריות מרחמין עליו מן השמים שנאמר ונתן לך רחמים ורחמך (ספרי פ' ראה), וכבוד אשתו ובניו יותר ממה שיש לו שהם תלויים בו כו' (חולין פ"ד:).

ב) על הכותל א' בלוח א' כתוב: צריכים להיות אש להבה, וצורבא מדרבנן דרתח אורייתא הוא דקא מרתחא לי' שנאמר הלא כה דברי כאש כו' (תענית ד.).

ועל לוח ב' בכותל ב' כתוב לאמור: לעולם יהא אדם ענוותן כהלל ואל יהי קסדן כשמאי (שבת ל':). איוה בן עולם הבא ענוותן ושלל ברוך שייף עייל שייף ונפק כו' (סנהדרין פ"ח:).

ג) על לוח א' בכותל א' כתוב לאמור: לעולם יהא אדם ערום ביראה (ברכות י"ז.).

ועל לוח ב', בכותל ב', כתוב לאמור: תמים תהי' עם ה' אליקין כשאתה תם חליקין עם ה' אליקין (ילקוט שופטים).

ד) על לוח א' בכותל א' כתוב לאמור: מלח ממון חסר" (כתובות ס"ו ע"ב).

ועל לוח ב' בכותל ב' כתוב לאמור: המבזבוז אל יבזבו יותר מחוסם (כתובות נ' ע"א).

ה) על לוח א' בכותל א' כתוב לאמור: הסתפק במועט כו' חנינא בן דוסא שהי' די לו בקב חרובין מע"ש לע"ש (תענית כ"ד).

ועל לוח ב' בכותל ב' כתוב לאמור: המצער את עצמו מן היין נקרא חוטא (תענית י"א).

וכה הי' סופר ומונה עוד כמה וכמה דברים הנראים כסותרין א"ע וסיים, בראותי כל זאת עמדתי משתומם משתאה ומחריש לרעת איך אפשר לצאת ידי שניהם, ומדי עומרי כך תפוש במחשבת' והנה קוראים מזל טוב! מזל טוב! בן זכר נולד לך ונשארתי בתמיחהי, ועלי לעבוד עתה לפרש הענינים ולצאת ידי שניהם.

ב.

במס' סוטה (כ"ב ע"ב) שבעה פרושין הם, פרוש שיכמי, זה העושה מעשה שכם א'. פרוש נקפי, זה המנקיף את רגליו ב'. פרוש קיזאי, זה המקיז דם לכתלים ג'. פרוש מדוכיא, דמשפע כי מדוכיא, בוכנא עשוי כמקבת וראשו כפוף ד'. פרוש מה חובתי עוד ואעשנה ה'. פרוש מאהבה ו'. פרוש מיראה ז'. כר עיי"ש.

את אלה הצבועים הרוצים להראות דזותם לרבים בחסידות יתירה, שאין לה

א) ע' פירש"י ונרחק מאוד בפירושו, ואולי פירושו מעשה שכם ממש, כההוא עובדא המוכא בשו"ת שואל ומשיב (סה"ק ח"ג סי' פ"ח), מעשה באשה אחת צנועה ובעלה ל"ה בבית ובא עובר אורח והחאכסן שם והתנהג בחסידות ובתחבולות שוא, בש"ק פ' ויקהל נכנס עמה בדברים ואמר שהוא אלי' הנביא כו' ובא עלי' ואמר שפסגה נולד משיח כו' ופסגה בש"ק ובמוצ"ק, וכאור הבוקר ביום א' נעלם משם... מה שפסגה האשה הפתוי' הלזו...". ב) פרוש נקפי, מעשה בפירומאק א' שהי' נוסף צפרניו ער שפך דם משום חשש חציצה וההמון החזיקוהו לקרוש עליון בשביל זה, ג) מכה ראשו בכותל בשעת התפלה ער שיצא דם מפצחו. ד) שכל פרישותו וחסידותו כמקבת, להכות את אחרים בשום לשונו להבריו על נדולים ומובים ממנו שהם רשעים ואפיקורסים בדי שיחשיבוהו לצדיק וקרוש. ה) כמעשה עשו שאמר אבא איך מעשרין את התבן ואת הגלה. ו) מנשק את הס"ת מאוד, מנשק את האתרוג, ואת הסובה, להראות אהבתי לפגוה. ז) עושה מעשה רתת כאלו ידיו מרתחין מאיפת השבינה

כל יסוד ושורש בתורה ויראה, רק כדי לדונות את הרבים, ה' שנא מאור, הרי קורא לאלה ה"פרומאקים" בשמות של גנאי ואכזר בדרך הלצה: "פרום" ר"ת 'פיצל' 'דשעות' 'ורייניג' 'מצוות'. ועוד ה' מרגלא בפומי' לומר בלשון המדוברת: א קלונער אין א רשע. א פרומער אין א נאך, א גוטער אין א הולטייא, אלא מה צדיכים להיות 'גוט' און 'פרום' און 'קלונג', שלשתם ביחד הוא כלי שלימה. בראשית ה' איש חסיד ומתחסד, שה' לובש שק על בשרו, והיו קודין אותו בשם, 'ליבלי נאך', פ"א בא אל הרה"ק הרבי ר' נפתלי זצ"ל, וכאשר קרב לבוא אל פתח ביתו-הוציא מעט מן השק מתחת למדיו שיתראה החוצה, למען יראה הרה"ק כי הוא לבוש שק, בבואו פנימה וכאשר אך ראה אותו הרה"ק ואת השק הבולט הוצה, התחיל הרה"ק לומר לעצמו, לא! איננו שוטה, איננו שוטה! הוא סבר שעליו יאמר הרה"ק כן, ובכן נגש אל השלחן ואמר הלא גם כן אדומ"ר אומר שאינני שוטה, ומדוע יכנו כולם אותי בשם שוטה? אמר לו הרה"ק, לא עליך היתה כוננתי כי אם על היצר הרע, אשר שלמה המלך ע"ה מכנהו בשם מלך, זקן וכסיל, ואני איני רואה שיהי שוטה, כי איך הוא שוטה, אָו ער האט דין געקאנט אריינגארען אין זאק אריין".

הרה"ק ויל ראה בימיו איך שנתפשטה החסידות בין אנשים המוניים, שלא קראו ולא שנו, ולא ידעו גם האל"ף ב"ת של תורת החסידות, וחסידים או מתחסדים כאלה, הניחו את העיקרים ושרשי החסידות, ואחזו בטפל, בדברים טפלים הראויים ר' צדיקי הדור ולחסיד שבהסידים לדקדק בהן, אבל לא לאנשים שעדיין לא קיימו את מ"ש בתורה שבכתב ושבע"פ. הרה"ק זצ"ל לא הי יכול לצייר לפניו המונה כיר"ב, אשר איש שאינו מדקדק להיות שומר שבת כהלכתו, וישא אצלו בשבת דברים מוקצים, וכן יעבירם ברה"ר, ומרה"י לרה"ר, ואיש כיר"ב יהי חסיד וטובל ש"י סבילות ביום השבת בבוקר, ועוד מנהגי-חסידות כיר"ב. ואם ראה או שמע שישנם חסידים כאלה שפך עליהם לעג כמים, ושנא אותם מאוד בתכלית השנאה.

ובדבר זה נצח את הרב הגאון בע"ס, ישועת יעקב" האבר"ק לבוב ז"ל. ששאל אותו על מה ולמה החסידים עוברים בכל יום על זמן קריאת שמע ותפלה? השיב לו הרה"ק מוהר"ג ז"ל, אמת שהחסידים אין מדקדקים על זמן ק"ש, אבל מקיימים מצות ק"ש בכל לבבם ובכל נפשם ובכל מאדם, ומקיימים את מ"ש בק"ש ואהבת את ד' אלקיך בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאודך... אמת שאין מדקדקים על זמן תפלה, שהי' בזמן המוגבל בדיוק, אבל הם מקיימים מצות תפלה כמ"ש ולעבדו בכל לבבכם איזה עבודה שבלב זו תפלה. אבל המתנגדים מקיימים את הזמן ק"ש חסן תפלה, אבל אין מקיימין מצות ק"ש ותפלה, והמצוות הנאמרות בק"ש ובתפלה. עיקר העקדים הוא המצוה, גוף המצוה, קודם כל צדיכים להזהר ל"הזהיר על קיום גוף המצוה, ואח"כ על הפרפראות למצוות... והגאון בעל ישע"ק שבע רצון הי' שתשובתו.

והסיד בעצבות, וכוה"ו אפשר להוסיף עוד: פרוש סבולי, שמובל כמה פעמים ביום, ובכל פעם ש"י סבילות, פרוש מימי, שסופך מיט הרבה על יריו לנטילה ידים נפת ובמה לונים על כל יד ויד, פרוש מסובי, שמוסף כל חיבה באריכות כמו שמאריבין באחר.

ובכן כשראה בזמנו אנשים המוניים שלא קיימו גופי המצוות כ: ל.תן, דג
 עברו על זמן ק"ש ועל זמן תפלה, ובוה שהם עוברים על הזמן ק"ש ותפלה
 כחסידים, בזה חשבו א"ע לחסידים וקטברו שזאת היא החסידות, ובוה הם חסידים,
 ועוד כהנה וכהנה, ע"כ נגמר ברעתו בסוף ימיו, לבטל את „החסידות“ הבעשטיות,
 ולחזור אל דרך התורה ע"פ שולחן ערוך והפוסקים, וכאשר בא לפניו הגאון מו"ה
 יוסף באבד ז"ל בעהמ"ס מנחת חינוך להסתופף בצלו, לא רצה לקבלו, וצוה עליו
 לשוב לביתו וא"ל חדרו חדר ההוראה לעסוק בתורה הרבה ולא יבקש דרכים חדשים.
 ובס' אהל גתלי (אות שלי"ז) מובא מכתב, שכתב הרה"ק לבן אחיו איך
 להתנהג, ויאמר: „אין לנו שיוד רק התורה הזאת ולהתמיד בלימודו ולחזור כמה
 פעמים מה שלימוד, ואפי' ספרי מוסר כי נעים כי תשמרם בבטן, ולהתמיד בתנא
 דבי אליהו, ושלא להרבות במקואות ובפרט בימות החורף, ולא יפור יותר מדאי,
 שלא לעבור זמן ק"ש ותפלה, ולהיות לפרקים אצל ת"ח, ולהיות תמיד בשמחה...“
 ודבר זה שמעתי מפי חסידים מדור העבר, שהרה"ק מוהר"ן ז"ל אמר על
 אלו טובלי שחרית בכל יום ויום, שהם מבטלים תקנת עזרא, שהוא תיקן טבילת
 לבע"ק, כדי שלא יהיו מצויין אצל נשותיהם כתרנגולים, ואם גם בלא"ה הם טובלים
 מדי יום ביום הרי בטלה תקנת עזרא כמובן.
 וכן הזהיר להצעירים שער כ"ה שנים ימלאו כריסם בש"ס ופוסקים, ומבן
 חמשה ועשרים ומעלה מותרים להזדקק אל תורת החסידות ולהתנהג בחסידות.

ג.

אם כי ה"י הרה"ק ערום ביראה, כאשר כן צוה קודם פטירתו שלא לחקוק
 על מצבה שבחים ותוארים, כי אם דבר זה שהי' „ערום ביראה“, ובחכמה נפלאה
 הי' מגלה טעם ומכסה טפחיים מקדושתו וצדקתו, אמנם לתלמידיו הרבנים הצדיקים
 שישבו בבית מדרשו על התורה ועל העבודה, הניח לעבוד את ה' ככל אות נפשם
 וכהרגלם, עבודה תמה וגלוי' איש איש כפי דרכו בקודש, ובשעה שהם היו
 עומדים בהפלה בהתלהבות והתפעלות בקולות וצעקות ובתנועות, הי' הרה"ק מטייל
 ביניהם והטיל על כתפו, והי' צופה ומביט וסוקר את כל אחד ואחד מהם, וסיפר
 לי אמו"ר הרב ר' גרשון ז"ל, שפעם אחת אחר התפלה אמר הרה"ק, הנה עברתי
 היום בין השורות לראית עבודת החסידים, וראיתי את ר' צבי משרת רוקד ברב
 התפעלות הוא יוכל לרקוד, ריקדותיו אינם על מגן, הוא יהי' לאילנא דרבי ובצלו
 יסתופפו רבים וכן שלימים, אבל ראיתי פלוני... (ופי' בשמו) שהוא רוקד, חס
 אני על זה שהוא מקלקל מנעליו ברקידותיו בחנם, ממנו לא יהי' כלום...
 וכאשר התחיל הרה"ק מוה"ר שמחה בוגם מפשיסחא ז"ל, לפלס שיטה חדשה
 בחסידות, והורה לתלמידיו להסתיר את עבודתם וחסידותם מעיני הרואים, ועוד
 יתירה כי יוליכו את עיני הרואים שולל כי ידמו למראית עין שהחסידים יתנהגו
 כהפחיתים והגרועים, כאשר הבאתי למעלה במערכת הרה"ק בעי"ם „אוהב ישראל“ –
 או התחיל הרה"ק מוהר"ן לחלוק עליו והרחיק מעי"ם את כל ההולכים בשיטה
 זו, וגם את הרה"ק מו"ה שלמה ליב זצ"ל אבד"ק בוקאווסק, ואח"כ בלנטשנא,
 רדף באף וחמה, גם כי הי' מלפנים חד דמן חבריא אצל הרה"ק הרבי ר' לענדלי

הרבי ר' נפתלי צבי מראפשיץ ז"ל רמא

זצ"ל ברומנוב, וכידוע מהעובדא, שפ"א היו צדיקי הדור בליזענסק ביום כ"א אדר, יומא דהילולא של הנועם אלימלך, והיו כולם בחדר א' ובא אליהם הרה"ק מוהרש"ל מלנטשנא, כאשר אך נכנס אל החדר פנימה, קם הרה"ק הרר"ן ויצא משם ואחריו כל החבראי, לא נשאר מהם עם מהרש"ל, רק אחד, הוא הרה"ק הרבי ר' צבי אלימלך זצ"ל, ובוה העיר עליו חמת הרה"ק מוהרר"ן, והרה"ק הרבי צבי אלימלך התנצל לפניו במאמר נפלא: הנה כאשר רצה הקב"ה שאאע"ה יעלה את יצחק בנו ע"ג הפקדה בא הקב"ה בעצמו ובכבודו ואמר לו קח נא את בנך כר, וכאשר אח"כ כשרצה הקב"ה למונעו משפיכת דמים שלח אליו מלאך מן השמים ויאמר אברהם אברהם אל תשלח ידך כר, ומדוע לא בא הקב"ה בעצמו, דבר זה להורות נתן כי לשחוט אדם אין לשמוע אפי' למלאך כי אם להקב"ה בעצמו, אבל שלא לשחוט מותר לשמוע גם למלאך...

גם כי הרה"ק מוהרר"ן בעצמו הי' נהוג כן, להסתיר את עבודתו שלא לתראק החוצה, כי אם עבודה שלב ועבודה שבמות, היתה חביבה עליו, ראה שאין זה דרך הכבושה לרבים, כי הרבה חששו חז"ל מפני מראית עין, ואמרו שאסור לאדם להביא א"ע לידי חשד, וכמה דברים אסרו משום חשדא, ואם יפלט שיטה זו בשביל הרבים יוכל לצמוח מזה תקלה לרבים הרואים, וסוברים שעושים מעשים בלתי רצוים, ויאמרו התירו פרושים את הדבר... וכן הגיד בפירושו, יודע הוא שהרה"ק מוהרש"ב מפשיסחא הוא צדיק גמור, אבל חולק הוא על שיטתו שהוא מפלס בעד כל החסידים שהיא לא תצלח...

בכלל ראה כי שיטת הבעש"ט ז"ל קבלה הרבה גוונים, וכל אחד ואחד מצדיקי הדור, נוהג לפי רוחו ושיטתו, וכל אחד יתן לשיטת החסידות צורה חדשה, ועי"ז מתרבים הכתות ומפלגות ע"כ הי' מצד ודואג לעתידותה, ובשביל זה אמר כי ער פה תבא, ואך תורה אחת ושיטה אחת תהי' לכל ישראל, השו"ע והפוסקים, אך הרה"ק בע"ס אור לשמים, מנעו מזה ואמר לו, דבר אל בני ישראל ויסעו! אבל כשהוא לעצמו, צוה את בניו הרבנים הקדושים, שיהיו לרבנים מורי הוראה בישראל, חתנו הרה"ק מוה"ד אשר ישעי' זצ"ל הי' לאבד"ק ראפשיץ, ובנו הרה"ק מוהר"י זצ"ל אבד"ק מעליץ, ובנו הרה"ק הרר"א זצ"ל אבד"ק דוקוב, ובנו הרה"ק מרה אברהם חיים זצ"ל אבד"ק לינסק.

הקפיד על הרה"ק מוהר"ר צבי אלימלך זצ"ל שהתחיל למשוך עדה בחייו, והקהיל קהלה, קהל חסידים, והי' ראש ומנהיג לכל חסידיו בלי הסכמתו ונגד רצונו, וסיפר לי אאמרר הרב ר' גרשון ז"ל, ששמע מחסידיו הרה"ק ז"ל, שפעם אחת שמעו ממנו שאמר, מה שהוא רודף את הרב מריביטיטש הרצ"א, הוא מפני שהוא חס על חייו, ואמר: "יודע אני כי הוא צריך להיות ראש לבני ישראל כך וכך שנים, ומה הי' איכפת לי אם הי' מתחיל בזמן מאוחר להיות רבי והי' יכול להיות עוד כמה שנים". וסיים אאמרר ז"ל שבשעת פטירתו של הרה"ק מוהררצ"א ז"ל, היו עוד הרבה מחסידיו ראפשיץ שזכרו מה שאמר הרה"ק מוהרר"ן, וחשבו השנים שקלך והי' בדיוק כמו שאמר דבם הרה"ק ז"ל.

ואחר פטירתו של הרה"ק מוהרר"ן ז"ל, היו גם בניו לראשי אלפי חסידים, בי כבר נהגו החסידים לנסוע לצדיקים, ונסעו הלאה אליהם למרות חפצם, אבל לא כולם היו לאדמו"רים, כי רק חתנו הרה"ק הרבי ר' אשר ישעי' זצ"ל בראפשיץ

ובנו הרה"ק הרבי ר' אליעזר זצ"ל האבר"ק רדיקוב, היו ממשיכים עדה; והרה"ק סוהר"י אבד"ק מעליץ והרה"ק מ"ה אברהם חיים אבד"ק לינסק קיימו רצון אביהם הרה"ק זצ"ל.

ד.

הרה"ק ז"ל ה' מהיכל הנגון, ומגינתיו אשר יסד וחיבר מקובלים ומסורים מאבות לבנים, ושגורים בסי ישרים ובלשון חסידים, שבמערב גאליציא. דרכו בקודש ה', בעת שה' הרה"ק החחה בחיים חיותו, לנסוע לובלינה על ימים הנוראים ושם חיבר ויסד את הגיגונים המפורסמים בשם „נגוני ראפשיץ”, והגיהבים את הלכות ומביאים לירי התעוררות בנעימה קדושה.

ואביא בזה מ„מנהגי ראפשיץ” — כלומר ממנהגי הרה"ק הרבי ר' נפתלי זצ"ל מראפשיץ, הנהגים עוד בקרב חסידיו מערב גאליציא למען אשר ממנו יראו וכן יעשו כל העוסקים בספרות החסידות, לרשום את ה„מנהגים” של צדיקי הדורות שעברו, כאשר העירוני למעלה ב„המבוא” על זה:

א) בלי ש"ק ה' לו נגונים מיוחדים ל„שלום עליכם”, ול„אשת חיל מ' ימצא”, ול„אומר בשבחין”. ובסוף הסעודה נגון מיוחד לשורר „לאך אשר שבת מכל המעשים”. על נגון זה אמר הרה"ק המגיד מקאונץ זצ"ל, שבאותו הניגון לור מלאכי השרת את הגביר שמואל זביטקאווער ז"ל לנן עזן, יען אשר הציל הרבה נפשות מישראל בעת ההתקוממות בפולין.

ב) ביום ש"ק ה' נהג לקדש „קידוש רבה” על יין שרף בכוס קטן שאין בו שיעור כוס של יין, ומבוא הוראה זו להלכה בשרת מוהרש"ם סי' קע"ה. ואחר הקידוש היו מנגיני קודם נטילת ידים לסעודה בנגון מיוחד, אסדר לסעודתא בצפרא דשבתא”.

ג) בסעודה שלישית של ש"ק נגון מיוחד ל„בני היכלא”, ונגון מיוחד לשלש פעמים „מזמור לדוד ה' רועי לא אחר”, ונגון מיוחד ל„בבואו מאדום”, וכשמגיעים להחרו, לכן בכל לב ובכל גפש נמליכו וניחדר עומדים ואומרים שני פעמים „ה' מלך וכר” ומסיימים שהשלום שלו...

ד) ביום ה' לתודש תשרי שמשימין ל„שלש עשרה מדות”, אומרים שני פעמים „תהלים” עד גמירא כמספר „כפר”, ואח"כ קורין סדר הקרבנות בספר תורה בצבור א.

א) הרה"ק מוהררין זצ"ל, ה' נהג לישב בפסבבת חסידים בשלחן ערוך בין כסא לעטור כמו ביומי זיגרא, וזמע שהיו בעלי בתים רקהלתו פתלונים על זה, חיחכן לעשות סעודות בעשירי? אפר להם בבדיחחא כדרכו בקודש, חז"ל אמרו, מוהותיו של אדם קצובים לו בר"ה עד ר"ה ופירשי נפ"ם כרי שיצמסם בהחלת השנה שיסאר לו לסוף השנה, אתם בעלי בתים לא צמסמתם בראשית השנה, לא נסאר לכם עתה כלום ועי"כ מוכרחים אתם להתענות, אבל אנחנו צמסמנו הרבה בראשית השנה נסאר לנו למרי לעשות סעודות בעשירי. ואולי י"ל בדרך צחות פ"ש כפ"י ר"ה שנה שהיא רשה מתחלתה, פעשירים אותה בסופה היינו ניב ע"ד הנ"ל.

רמג הרבי ר' נפתלי צבי מראפשיץ ז"ל

- (ה) בליל יו"ט קודם כל גדרי בעת שאומרים „אור זרוע לצדיק“, מקיפים את הבימה עם כל ס"ת שבהיכל הקפה אחת.
- (ו) בהושענא רבה כשסובבין את הכימה עם הארבעה מינים שבלולב באמירת הושענות, בין הקפה להקפה תוקעין בשופר תשרית.
- (ז) להקפות בשמחת תורה ושמיני עצרת אומרים הפסוקים והזמירות שתיקן הרה"ק ז"ל, וגם ביום שמיני עצרת נהג לעשות הקפות כמו בליל שמע"צ.
- (ח) בערב, יום י"ג ניסן, הולכין לשאוב מים של"ג ומנגנים צ"א פעמים „ושאבתם מים בששון ממעיני הישועה“. ובע"פ אחר חצות היום אוסין המצות שמירה וקורין את ההלל זכר לק"ם.
- (ט) בליל פסח על הסדר כשלא הי' לכרפס, רפ תפוחי אדמה ברך ברכת פרי האדמה, אע"פ שבכל השנה נהג לברך שהכל על תפוחי אדמה.
- יודו בין פסח לעצרת ביום ש"ק, היו מנגנים על השלחן הפיוטים מהיוצרות לשבתות הללו, כמו „סגת"י, „דודי"י. – ובשלושה שבתות ש"בין המצרים“, היו מזמרין הפיוט של ר"ה „שפרו מעשיכם“.

•

וכל מעשה תקפו זמרכת גדולתו משיחותיו ונפלאותיו, הלא הם כתובים בספרים המיוחדים לזה, כמו ס' „אהל נפתלי“ ועוד ועוד. והגיה אחריו ברכה ס' „זרע קודש“ עה"ת. ונקרא אל על לגבהי מדומים ביום י"א אייר שנת תקפ"ז, משנחתו כבוד בעיר לאנצ'יט הסמוכה לעיר רישא, זי"ע ועכ"י

